

กระบวนการคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการ พลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภท อำนวยการ ระดับสูง ของกระทรวงมหาดไทย

นายวิบูรณ์ แววบัณฑิต¹

ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับสูง เป็นตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ซึ่งเทียบเท่ากับตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนัก ระดับ 9 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 จึงเป็นที่ใฝ่ฝันของ ข้าราชการในกระทรวงมหาดไทยที่จะได้มีโอกาสดำรงตำแหน่งดังกล่าวก่อนที่จะมีโอกาสก้าวหน้าขึ้น สู่อำนาจบริหาร ระดับต้น ซึ่งได้แก่ตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองอธิบดี และ ตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง ซึ่งได้แก่ตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี ผู้ตรวจราชการ กระทรวง รองปลัดกระทรวง และปลัดกระทรวง

ตามข้อ 5 (2) แห่งกฎ ก.พ.ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่งและระดับ ตำแหน่ง พ.ศ.2551 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 45 มาตรา 46 และมาตรา 131 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 กำหนดให้ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับสูง ได้แก่ ตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษ ดังต่อไปนี้

- หัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรมซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในกรมในราชการ บริหารส่วนกลางตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- หัวหน้าสำนักงานจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามกฎหมายว่า ด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- นายอำเภอ
- ผู้ตรวจราชการของส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม

¹ ราชการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

5. ตำแหน่งอื่นที่ ก.พ. กำหนดเป็นตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูง

ในการคัดเลือกข้าราชการเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักผู้อำนวยการสถาบัน ผู้ตรวจราชการกรม หัวหน้าสำนักงานจังหวัด และนายอำเภอ ซึ่งเป็นตำแหน่งระดับ 9 หรือเทียบเท่าก่อนเดือนมิถุนายน 2553 กระทรวงมหาดไทยจะคัดเลือกข้าราชการจากภายในส่วนราชการที่มีตำแหน่งว่างเท่านั้น แต่ภายหลังจากเดือนมิถุนายน 2553 เป็นต้นมา มีการเปิดโอกาสให้ข้าราชการจากภายนอกส่วนราชการ (ต่างกรม) สามารถสมัครเข้ารับการคัดเลือกในตำแหน่งที่ว่างของส่วนราชการอื่นได้ ตามแนวทางที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นที่สงสัยและวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ข้าราชการ โดยเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติจะเข้ารับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

การเลื่อนข้าราชการขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับสูง จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย ก.พ. ซึ่งออกตามความในมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 แต่เนื่องจาก ก.พ. ยังมิได้ออกกฎ ก.พ. หรือหลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ก.พ. จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 กำหนดให้ใช้หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดในหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0708.1/ว 22 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2540^๒ ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ดำเนินการอยู่เดิมก่อนใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 (ยกเว้นตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี ให้ใช้หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1012/ว 3 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2551 ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการคัดเลือกและขั้นตอนบางประการ) สรุปสาระสำคัญคือ

1. ให้ส่วนราชการเลือกสรรกลั่นกรองเพื่อเลื่อนข้าราชการโดย อ.ก.พ.กระทรวงแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 5 - 7 คน ประกอบด้วย

1.1 ประธาน

1.2 อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่มีตำแหน่งว่างหรือเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตำแหน่งว่าง

1.3 ผู้แทน ก.พ.ใน อ.ก.พ.กระทรวง

1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิใน อ.ก.พ.กระทรวง

1.5 ผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง อธิบดี หรือเทียบเท่าขึ้นไป ที่เป็น อ.

ก.พ.กระทรวงโดยได้รับเลือกจากข้าราชการ

^๒ รายละเอียดตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๗ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ และที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒

1.6 กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการเกิน 5 คน ให้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่จะแต่งตั้งได้อีกไม่เกิน 2 คน

1.7 ให้คณะกรรมการเลือกหัวหน้าส่วนราชการที่รับผิดชอบงานการเจ้าหน้าที่ของกระทรวงหรือกรมในสังกัดทำหน้าที่เลขานุการ 1 คน แต่ถ้าเป็นผู้อยู่ในข่ายที่จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกด้วยก็ให้เลือกผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานการเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เลขานุการแทน

2. เมื่อมีตำแหน่งว่างที่จะคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการที่มีตำแหน่งว่างเสนอข้อมูลต่อปลัดกระทรวง เพื่อส่งให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ชื่อ จำนวน พร้อมทั้งรายละเอียดความต้องการของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

2.2 เสนอรายชื่อพร้อมข้อมูลบุคคลของข้าราชการที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งจำนวน 1-2 ชื่อต่อ 1 ตำแหน่งว่าง และต้องถือปฏิบัติแนวเดียวกันโดยกระทรวงกำหนดแล้วแจ้งกรมในสังกัดทราบ ต่อมา ก.พ. กำหนดเพิ่มเติมเมื่อเดือนมิถุนายน 2553 ให้กระทรวงแจ้งทุกกรมในสังกัดเสนอชื่อให้กระทรวงพิจารณาภายในระยะเวลาที่กำหนด หากกรมใดไม่ประสงค์จะส่งรายชื่อหรือส่งไม่ครบตามจำนวนที่กระทรวงกำหนด ต้องแจ้งให้กระทรวงทราบพร้อมระบุเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย ทั้งนี้กรมจะใช้วิธีการคัดเลือกใดที่เหมาะสมก็ได้³ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้กรมในสังกัดเสนอ 2 ชื่อต่อ 1 ตำแหน่งว่าง

3. ให้คณะกรรมการ

3.1 กำหนดองค์ประกอบ เกณฑ์ และวิธีการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และประวัติการรับราชการ ซึ่งจะต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ มาแล้ว และให้พิจารณาถึงคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งและส่วนราชการนั้น โดยต้องกำหนดน้ำหนักของคะแนนแต่ละองค์ประกอบที่ชัดเจน และประกาศเกณฑ์การประเมินบุคคลให้กรมและข้าราชการในสังกัดทราบล่วงหน้าก่อนที่จะมีการเสนอชื่อ

3.2 ประเมินและคัดเลือกผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อทุกคน โดยพิจารณาเทียบข้อมูลบุคคล แล้วคัดเลือกให้เหลือผู้เหมาะสมไว้ตำแหน่งละไม่เกิน 3 คน ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคราวละหลายตำแหน่งในระดับและสายงานเดียวกันและมีผู้เข้ารับการพิจารณาเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการอาจคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมได้ตามที่เห็นสมควร โดยไม่จำเป็นต้องคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมไว้ถึง 3 เท่าของจำนวนตำแหน่งที่จะแต่งตั้งก็ได้ แต่จะต้องมากกว่าจำนวนตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

³ รายละเอียดตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๓/ว ๒๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓

3.3 เสนอรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกต่อปลัดกระทรวง โดยเรียงลำดับผู้ซึ่งเหมาะสมที่สุดไว้ในลำดับแรกและผู้ซึ่งเหมาะสมรองลงไปลำดับต่อๆกันไป

4. ให้ปลัดกระทรวงพิจารณารายชื่อที่คณะกรรมการเสนอ

4.1 หากเห็นว่าบุคคลใดในรายชื่อที่คณะกรรมการเสนอ เหมาะสม ก็ให้ดำเนินการตามขั้นตอนการแต่งตั้งต่อไป

4.2 หากเห็นว่ารายชื่อที่คณะกรรมการเสนอยังไม่เหมาะสม ก็ให้ปรึกษากับประธานกรรมการหรือส่งให้คณะกรรมการพิจารณาใหม่ตามที่เห็นสมควร

จะเห็นได้ว่ากระบวนการคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับสูง ตามที่ ก.พ. กำหนดกล่าวมาทั้งหมดนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการที่ยุ้งยากซับซ้อนและใช้ระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละครั้ง กล่าวคือ เมื่อกรมใดมีตำแหน่งว่างกระทรวงมหาดไทยจะต้องมีการคัดเลือกข้าราชการจำนวน 2 รอบ รอบแรกคัดเลือกโดยทุกกรม เพื่อเสนอรายชื่อข้าราชการในสังกัดให้คณะกรรมการฯ ระดับกระทรวงพิจารณา รอบสอง คัดเลือกโดยคณะกรรมการฯ ระดับกระทรวง นอกจากนี้ผลการคัดเลือกสามารถ ใช้ได้เพียงครั้งเดียวไม่สามารถขึ้นบัญชีไว้ได้

กระทรวงมหาดไทยได้เคยขอยกเว้นแนวทางปฏิบัติไปยัง ก.พ. แต่ไม่ได้รับการอนุมัติโดยสำนักงาน ก.พ.ได้รับฟังปัญหาดังกล่าวไปเพื่อใช้กำหนดแนวทางคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการมิให้เกิดปัญหาเช่นเดิมในกฎ ก.พ. ที่จะออกตามความในมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 ซึ่งปัจจุบันยังไม่แล้วเสร็จ ดังนั้น เมื่อมีตำแหน่งว่างและประสงค์จะมีการคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว กระทรวงจะต้องดำเนินการคัดเลือกใหม่ทุกครั้งโดยไม่สามารถที่จะดำเนินการคัดเลือกในลักษณะที่สอบขึ้นบัญชีไว้ได้ แม้ว่า จะเป็นแนวทางที่ยุ้งยากและเป็นภาระในทางปฏิบัติกับกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่ที่มีตำแหน่งและบุคลากรจำนวนมากก็ตาม

